

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 172/20
Luxemburg, 17 decembrie 2020

Concluziile avocatului general în cauza C-896/19
Repubblika/II-Prim Ministru

Avocatul general Hogan: dreptul Uniunii nu se opune unor dispoziții constituționale naționale în temeiul cărora puterea executivă sau unul dintre membrii acesteia, cum este prim-ministrul, joacă un rol în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar

Cu toate acestea, articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina dreptului la un proces echitabil și la o cale efectivă de atac prevăzut de cartă, este aplicabil în situația în care o instanță națională apreciază validitatea unei proceduri de numire a unor judecători, precum cea prevăzută de Constituția Maltei

Repubblika este o asociație care are ca scop promovarea și protecția justiției și a statului de drept în Malta. La 25 aprilie 2019, aceasta a sesizat Prima cameră a Tribunalului Civil, instanță constituțională (instanța de trimitere), cu o actio popularis prin care contesta sistemul de numire a judecătorilor și a magistraților în vigoare la momentul introducerii acestei acțiuni, astfel cum era reglementat de Constituția Maltei.

Prin intermediul primei întrebări adresate Curții de Justiție, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE¹ și articolul 47² din cartă trebuie considerate aplicabile atunci când o instanță națională examinează validitatea unei proceduri de numire a judecătorilor precum cea prevăzută de Constituția Maltei. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dispozițiile menționate trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia puterea executivă, în speță prim-ministrul, dispune de o putere discreționară și determinantă în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar. În al treilea rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în cazul în care competența prim-ministrului este considerată incompatibilă cu articolul 19 TUE, dacă acest aspect trebuie luat în considerare în ceea ce privește doar numirile viitoare sau dacă el ar trebui să aibă un efect și asupra numirilor anterioare.

În concluziile prezentate astăzi, avocatul general Gerard Hogan conchide că **articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, este aplicabil atunci când o instanță națională examinează validitatea unei proceduri de numire a judecătorilor precum cea prevăzută de Constituția Maltei.**

În al doilea rând, el conchide că **articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, nu se opune unor dispoziții constituționale naționale în temeiul cărora puterea executivă sau unul dintre membrii săi, precum prim ministrul, joacă un rol în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar.**

În sfârșit, avocatul general arată că **procedura de numire a judecătorilor, în discuție în prezenta cauză, nu poate fi repusă în discuție în temeiul articolului 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, în susținerea cererilor introduse înainte de data hotărârii care urmează să fie pronunțată.**

¹ „Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.”

² Dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil.

Cu privire la aplicabilitatea articolului 19 alineatul (1) TUE și a articolului 47 din cartă

Avocatul general Hogan arată că Curtea a pronunțat recent mai multe hotărâri de principiu care permit, fără îndoială, să se răspundă afirmativ la această întrebare. În lumina acestor hotărâri, în prezent este clar că, deși organizarea justiției în statele membre intră în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii și în particular din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.³ Această cerință se aplică în special în legătură cu orice organism național care se poate pronunța, în calitate de instanță, cu privire la chestiuni privind aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii și care intrau astfel în domeniile reglementate de acest drept.⁴ În plus, avocatul general subliniază că Curtea însăși a statuat deja că „articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre obligația de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă, în special în sensul articolului 47 din cartă, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”⁵

Cu privire la competența discreționară în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar

În observațiile sale generale referitoare la consecințele articolului 19 alineatul (1) TUE, ale articolului 47 din cartă și ale articolului 6 CEDO asupra procedurii de numire a judecătorilor, avocatul general Hogan arată că simplul fapt că judecătorii sunt numiți de un membru al puterii executive nu dă naștere, *in sine*, unei relații de subordonare a judecătorilor față de puterea executivă și nici nu ridică îndoieli cu privire la imparțialitatea judecătorilor, dacă, odată numiți, aceștia nu sunt supuși niciunei influențe sau presiuni în exercitarea funcției lor. El arată, în plus, că nu are sens să se nege faptul că politica a jucat un rol, uneori chiar decisiv, în numirea judecătorilor în numeroase sisteme juridice, inclusiv ale multor state membre.

Avocatul general conchide că din Hotărârile AK și Independența Curții Supreme rezultă că nici dreptul Uniunii, nici CEDO nu impun niciun fel de garanții instituționale stabilite *a priori* pentru a asigura independența judecătorilor. Ceea ce este, în schimb, important este ca, pe de o parte, judecătorii să fie liberi de orice raport de subordonare sau de orice control ierarhic fie din partea executivului, fie din partea legiuitorului și, pe de altă parte, ca aceștia să beneficieze de garanții efective menite să îi protejeze împotriva unor astfel de presiuni externe. În aceste condiții, numai în cazul în care unul dintre aceste aspecte ale procedurii de numire a judecătorilor ar prezenta un viciu de o asemenea natură și gravitate încât ar crea un risc real ca alte ramuri ale puterii, în special executivul, să poată exercita o putere discreționară nejustificată prin intermediul unei numiri contrare legii, punând astfel în pericol integritatea rezultatului la care conduce procesul de numire (și semănând astfel o îndoială legitimă, în percepția justițiabililor, în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorului sau a judecătorilor avuți în vedere), procedura de numire în cauză ar putea fi contrară articolului 19 alineatul (1) TUE.

Potrivit avocatului general, esențial rămâne aspectul dacă, în mod obiectiv, un judecător național beneficiază de garanții suficiente de independență instituțională și de protecție împotriva revocării din funcție, astfel încât acesta să își poată exercita funcțiile într-un mod complet autonom și independent de orice supunere unei directive sau unui control din partea puterii executive sau a legiuitorului. Analizarea acestui aspect este, în definitiv, de competența instanței de trimitere.

Avocatul general Hogan arată că în [Avizul nr. 940/2018](#) al Comisiei de la Veneția se constată că modificările constituționale din 2016, prin care a fost instituit Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar, constituiau un pas înainte, însă nu asigurau independența judecătorilor, în

³ Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) ([C-619/18](#)), a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [81/19](#); Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor ordinare) ([C-192/18](#)), a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [134/19](#); Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) ([C-585/18](#), [C-624/18](#) și [C-625/18](#)); a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [145/19](#); Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny ([C-558/18](#) și [C-563/18](#)), a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [35/20](#).

⁴ Hotărârea din 27 Februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses ([C-64/16](#)), a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [20/18](#).

⁵ Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) ([C-619/18](#)), a se vedea de asemenea Comunicatul de presă nr. [81/19](#).

acest sens fiind necesară adoptarea și a altor măsuri. Potrivit avocatului general, se poate afirma că avizul Comisiei de la Veneția reflectă recomandările referitoare la un sistem de numire în funcții jurisdicționale bazat pe meritocrație, cu asigurarea unui grad mai mare de transparență. Deși aceste recomandări pot fi dezirabile ca atare, faptul că sistemul maltez nu îndeplinește pe deplin aceste standarde nu sugerează, în sine, că judecătorii maltezi nu beneficiază nici în teorie, nici de facto de garanții de independență suficiente pentru a întruni cerințele prevăzute la articolul 19 TUE.

Deși articolul 19 alineatul (1) TUE nu prevede cerințe *ex ante* nici în ceea ce privește condițiile speciale de numire, nici în ceea ce privește natura garanțiilor speciale de care beneficiază judecătorii din statele membre, acesta impune totuși cel puțin ca astfel de judecători să beneficieze de garanții de independență. Ceea ce este important în sensul articolului 19 TUE este ca judecătorii să fie liberi de orice raport de subordonare sau de control ierarhic fie din partea executivului, fie din partea legiuitorului. Judecătorii trebuie să beneficieze de autonomie financiară față de puterea executivă și de legiuitor, astfel încât remunerația lor să nu fie redusă (altfel decât prin impozite general aplicabile) pe durata mandatului lor. Este de asemenea important ca aceștia să beneficieze de o protecție suficientă împotriva concedierii, cu excepția unor motive întemeiate, iar regimul lor disciplinar trebuie să includă garanțiile necesare pentru evitarea oricărui risc de utilizare a acestuia ca sistem de control politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești. Este de competența instanței naționale să verifice dacă aceste garanții există efectiv.

Cu privire la efectele în timp ale interpretării Curții

Avocatul general subliniază că, în cazul în care instanța de trimitere ar concluziona, pe baza hotărârii Curții, că procedura de numire a judecătorilor în vigoare în Malta ar fi contrară articolului 19 alineatul (1) TUE, aceasta ar da naștere în mod inevitabil unor preocupări serioase în ceea ce privește securitatea juridică, care ar putea afecta funcționarea sistemului judiciar în ansamblul său. Aceste dificultăți nu numai că ar afecta capacitatea judecătorilor de a se pronunța cu privire la cauzele pendinte, ci ar avea de asemenea un impact asupra capacității sistemului judiciar de a rezolva problema numărului de cauze nesoluționate cu care se confruntă Malta. În sfârșit, o astfel de decizie ar putea afecta autoritatea de lucru judecat a cauzelor soluționate de instanțele malteze în trecut.

Avocatul general este prin urmare de părere că procedura de numire a judecătorilor nu poate fi repusă în discuție în susținerea cererilor introduse înainte de data hotărârii care urmează să fie pronunțată.

MENȚIUNE: Concluziile avocatului general nu sunt obligatorii pentru Curtea de Justiție. Misiunea avocaților generali este de a propune Curții, în deplină independență, o soluție juridică în cauza care le este atribuită. Judecătorii Curții urmează să delibereze în această cauză. Hotărârea va fi pronunțată la o dată ulterioară.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al concluziilor se publică pe site-ul CURIA în ziua lecturii.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536

Imagini de la prezentarea concluziilor sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” (+32) 2 2964106